

NOKTALAMA İŞARETLERİ ve BAZI YAZIM/ANLATIM KURALLARI

Dilimizde ilk kez Tanzimat döneminde kullanılan noktalama işaretleri, yazının daha kolay anlaşılmasını sağlar. Yazının okunmasını kolaylaştırır ve anlam karışıklığına düşülmesine engel olur. Biz konuşurken cümlede anlatmak istediklerimizi ses tonumuzla açık olarak ortaya koyabiliriz. Nerede duracağımızı nerede vurgu yapacağımızı biliriz; ancak yazıda, böyle bir vurgulama yapamadığımızdan, bunu noktalama işaretleriyle sağlamaya çalışırız.

Şimdi noktalama işaretlerinin neler olduğunu ayrıntılarıyla görelim.

NOKTA (.)

Anlamca tamamlanmış cümlelerin sonunda kullanılır.

“Bu konuyu mutlaka öğrenmeliyim.”

“Seni de bekliyoruz bu akşamki yemeğe.”

Sözcüklerin kısaltılarak yazılmaları halinde kullanılır.

“Seni bir de Dr. Ali Bey’e götürelim.”

“Askerlere Yzb. Ahmet emir vermiş.”

Rakamla yazılan tarihler arasında kullanılır.

“15.5.1995’te anlaşma imzalandı.”

Sıra bildiren “-ncı, -nci” eklerinin yerine kullanılır.

“Şimdi de 2. maddeyi inceleyelim.”

Saat ve dakikaların yazımında kullanılır.

“Bugün 8.45’te toplantı var.”

VİRGÜL (,)

Eş görevli sözcük ve söz öbeklerinin aralarında kullanılır.

“Kitaplarını, defterlerini, kalemlerini alıp gitti.” cümlesinde nesnelerin ayrılmasında,

“Kırmızı, güzel bir arabası vardı.” cümlesinde sıfatların ayrılmasında kullanılmıştır.

Anlamca karışan öğelerin ayrılmasında kullanılır.

“Yaşlı kadının yanına yaklaştı.”

“Yaşlı, kadının yanına yaklaştı.” cümlesinde virgül özneyi ayırmakta kullanılmıştır. Eğer olmasaydı, “yaşlı” sözü sıfat olurdu.

Arasözlerin başında ve sonunda kullanılır.

“Bu evi, çocukluğumun geçtiği yeri, asla sattırmam.”

İçinde başka virgül bulunmayan sıralı cümlelerin ayrılmasında kullanılır.

“Beni çağırdı, kendisi gelmedi.”

Cümle içindeki ünlem bildiren sözcüklerden sonra kullanılır.

“Yoo, bu kadarına dayanamam!”

Seslenme bildiren, hitap özelliği taşıyan sözcüklerden sonra kullanılır.

“Arkadaşlar, biraz beni dinler misiniz?”

NOKTALI VİRGÜL (;)

Öge sayısı fazla olan ya da cümle içinde virgül bulunan sıralı cümleler arasında kullanılır.

“Öğretmen, elindeki not defterini açtı; sözlü yapacağı bir öğrenci aradı.”

Bir bağlaçla birbirine bağlanan cümleler arasında bağlaçtan önce kullanılır.

“Beni davet etmediniz; ama bunun için size kızmıyorum.”

Aralarında nitelik farkı bulunan söz öbeklerinin ayrılmasında kullanılır.

“Sözcükler isim, sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç, ünlem; fiil gibi gruplara ayrılabilir.

Öznenin diğer öğelerle karıştığı yerlerde kullanılır.

“Küçük; eski bir eve girdi.” cümlesinde giren “küçük” (ihtimalle küçük bir çocuk) tür. Eğer virgül koysaydık bu sözcük, evin sıfatı olarak da düşünülebilirdi.

İKİ NOKTA (:)

Bir cümlede açıklama yapılacaksa açıklamaya başlamadan hemen önce iki nokta kullanılır.

“Türkçede sözcük kökleri iki ana gruba ayrılır: İsim ve fiil.

Kavramlar tanımlanırken ya da açıklanırken kullanılır.

İsim: Varlıkları, kavramları karşılayan sözcüklerdir.

Konuşma metinlerinde kullanılır.

Ahmet: “Ne zaman geldiniz eve?” diye sordu.

DİKKAT: İki nokta işaretinden sonra birbirini takip eden ve virgülle ayrılmış sözcüklerin yer aldığı bir açıklama geliyorsa işaretten sonraki sözcüğün ilk harfi küçük yazılır. Eğer iki nokta işaretinden sonra gelen açıklama bir/birkaç cümleden oluşuyorsa ilk harf büyük biçimde verilir.

ÜÇ NOKTA (...)

Benzer örneklerin sürdürülebileceğini göstermek için kullanılır.

“Bahçede elma, portakal ... daha birçok meyve ağacı vardı.”

Anlamca tamamlanmamış cümlelerin sonunda kullanılır.

“Bir de istediğimi almamışsa...”

Söylenmek istenmeyen sözler yerine kullanılır.

“Bu suçu ... işlemiş olabilir.”

Sözün bir yerde kesildiğini anlatmak için kullanılır.

“– Niçin gelmedin?”

– Benim ...

– Mazereti bırak da gerçeği söyle.”

Yüklemi bulunmayan cümlelerin sonunda kullanılır.

“Karşıda başı dumanlı dağlar ... Yan tarafta küçük bir dere ...”

KISA ÇİZGİ (-)

Bir olayın başlangıç ve bitiş tarihleri arasında kullanılır.

“Bu savaş, 1939 – 1945 yılları arasında olmuştur.”

Birbiriyle ilgili ülke ya da kavram isimleri arasında kullanılır.

“Türkiye – Suriye ilişkileri biraz gergin.”

“Bir devlette, yasama – yürütme – yargı organları net olarak ayrılmalıdır.”

Cümle içindeki arasözlerin başında ve sonunda kullanılır.

“Bu konuyu – sen de hatırlarsın – onunla konuşmuştuk.”

Dilbilgisinde eklerin ve mastar halindeki fiillerin gösterilmesinde kullanılır.

“Kitapçı” sözcüğü “-çı” yapım ekini almıştır.

“Çalışkan” sözcüğü “çalış-” fiilinden türemiştir.

Osmanlıca tamlamalarda kullanılır.

“Servet-i Fünun edebiyatından sonra Fecr-i Âti Topluluğu gelir.”

UZUN ÇİZGİ (—)

Konuşma metinlerinde, konuşmaların başında kullanılır.

– Sen de bizimle gelecek misin?

– Neden gelmeyeyim?

– Hiç, sordum sadece.

KESME İŞARETİ (’)

Özel isimlere gelen çekim eklerinin ayrılmasında kullanılır.

“Bu konuda bir de Ahmet’in fikrini alalım.”

Eğer özel isim, yapım eki almışsa çekim ekleri kesmeyle ayrılmaz.

“Bu soruyu bir de İzmirli’lere soralım.”

Sayılar ek getirilirken kullanılır.

“Toplantı 10.45’te başlayacaktır.”

Kısaltmalara ek geldiğinde kullanılır. Türkçede ek, kısaltmanın açılımına değil; kısaltmaya gelir.

“Sorun BM’de görüşülecekmiş.”

“ABD’ye karşı olan görüşlerinden dolayı çok yadırgandı.”

İki sözcüğün kaynaştırılarak söylenmesi sırasında ses düşmesi olursa ya da şiirde vezin gereği ses düşmesi yapılmışsa kullanılır.

“Acep bu yerde var m’ola

Şöyle garip bencileyin”

“Yine n’oldu da ağlıyorsun?”

Anlamca karışan sözcüklerin yazımında kullanılır.

“Bu sorunun nasıl çözüleceğini bilmiyorum.” cümlesinde altı çizili sözün “soru” mu yoksa “sorun” mu olduğu belli değil. Bu karışıklığı kesmeyle giderebiliriz.

“Bu soru’nun nasıl çözüleceğini bilmiyorum.” cümlesinde sözcüğün “soru” anlamı içerdiği açıklanmış olur.

SORU İŞARETİ (?)

Soru anlamı taşıyan cümlelerin sonunda kullanılır.

“Sana bu haberi kim verdi?”

Sözcüğün karşıt anlamının ifade edilmek istendiği yerlerde kullanılır.

“Burada ondan daha akıllı (?) biri var mı ki?”

Kesin olarak bilinmeyen tarihler yerine kullanılır.

“Yunus Emre (? – ?) tekke şiirinin kurucusudur.”

TIRNAK İŞARETİ (“ ”)

Cümle içinde başkasına ait sözlerde kullanılır.

O, bana “Şimdi sizinle gelemem.” demişti.

Tırnak içindeki söze ek gelirse tırnaktan sonra gelir ve kesme kullanılmaz.

Siz bir de Haşim’in “O Belde”sini okuyun.

Cümlede önemsenen, vurgulanmak istenen sözcükler tırnak içine alınabilir.

Benim söylediklerim “vaad” değil; “gerçek”tir.

Alıntılar tırnak içine alınarak verilir.

Yunus’un “Bana seni gerek seni” dizesi, şairin amacını ortaya koyar.

Tırnak içindeki cümlelerin içinde bir tırnak daha kullanmak gerekirse bu kez tekli tırnak (‘ ’) kullanılır.

“Haşim, şiirin yorumu açık olmasını ister ve daima ‘Şiir her okuyanda ayrı duyguları uyandırmalıdır.’ der.”

PARANTEZ (AYRAÇ) İŞARETİ (())

Cümle içinde bir sözcüğün eş anlamlısı verilirse kullanılır.

“Bu dizede teşhis (kişileştirme) yapılmış.”

Cümledeki herhangi bir sözcüğün açıklanması durumunda kullanılır.

“Kıbrıs konusunda iki ülke (Türkiye ve Yunanistan) hiçbir zaman anlaşamaz.”

Cümle içinde kullanılan tarihler ya da bir sözcüğün anlamıyla ilgili noktalamalar parantez içine alınır.

“Bu öğretim yılında (1993 – 1994), devlet yine gelişmiş (?) eğitim sistemleri deneyecektir.”

Yabancı sözcüklerin okunuşu parantez içinde gösterilir.

“Bacon (Beykın) ünlü bir deneme yazarıdır.”

Tiyatro metinlerinde hareketleri anlatan bölümler parantez içine alınır.

“Kadın (başını öne eğerek): “Bilmiyorum.” dedi.”

ÜNLEM İŞARETİ (!)

Ünlem cümlelerinin sonunda kullanılır.

“Hey, bana baksana sen!”

“Yandım!”

“Aman Allah’ım!”

Bir sözün yanında parantez içinde ünlem işareti bulunuyorsa o söze inanılmadığını gösterir.

“Ne kadar nazik (!) biri olduğunu göreceksin.”

ŞAPKA KULLANIMI

Türkçede şapka işareti (^) kaldırılmamıştır; ancak TDK, sıkça kullanılan ve artık dile söyleniş bakımından oturan kimi sözcüklerdeki şapka işaretlerinin yazılmasını isteğe bırakmıştır.

Örnek: dükkan (dükân), hikaye (hikâye), kağıt (kâğıt) vb.

Şapka, üzerine geldiği harfi ya uzun okutur ya var olan sesi inceltir.

Alem: Bayrak direklerinin veya minarelerin tepesindeki sembol

Âlem: Dünya

Aşık: Bir tür küçük kemik adı.

Âşık: Vurgun veya tutkun kişi.

Hal: Pazar yeri.

Hâl: Durum, vaziyet.

Şapka işareti, nispet i’ si adı verilen durum için de kullanılır ve var olan kelimenin sonundaki sesi uzatır.

Askerî (marş), millî (bütünlük), iktisadî (görüş), fikrî (eser) vb.

AYRI YA DA BİRLEŞİK YAZILAN –DE/-DA -- -Kİ

Türkçede ayrı yazılan –de/-da dahi anlamı içerirken birleşik yazılan tüm –de/-da ekleri bulunma hâl durum ekidir.

Türkçede ayrı yazılan –de/-da vardır; ancak buna karşın ayrı yazılan –te/-ta yoktur.

Aslında aşk ta yok. → Aslında aşk da yok.

Zonguldak ta sevilen bir ilimizdir. → Zonguldak da sevilen bir ilimizdir.

Türkçede ayrı yazılan tüm -ki'ler Farsçadan geçen bir yapılanmanın eseridir. Ayrı yazılan tüm -ki'lerden sonra ya bir açıklama ya bir karşı çıkış içeren sözcük veya cümle gelmektedir. Bununla birlikte Türkçede birleşik yazılan -ki'lerin tamamı iyelik eki görev/anlamıyla sözcüklere eklenmektedir.

DİKKAT: Türkçede ayrı yazılması gerekirken Farsçadaki halleriyle benimsenen ve birleşik yazılan bazı kelimeler vardır. En sık kullanılan altı kelime şöyledir: halbuki, oysaki, mademki, çünkü, sanki, illaki.

“ŞEY” KELİMESİNİN KULLANIMI

Türkçedeki “şey” kelimesi, tüm kullanımlarında ayrı yazılır.

Bir şey, her şey, hiçbir şey vb.

BÜYÜK HARF KULLANIMI

Özel tarih bildirimleri: 23 Nisan 2004, 19 Mayıs 1919 vb.

Eğer özel bir tarih belirtilmiyorsa söz konusu gün veya ay adları küçük harfle yazılır.

“Ali, Salı günleri okula gelmez.”

“Hiç unutmam; eylül'den kasıma kadar süren bir yağış dalgasıyla karşılaşmıştık.”

Ulusal ve dinî bayramlar büyük harfle yazılır.

Kurban Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı vb.

Bayram niteliği taşıyan özel gün ve haftalar büyük harfle yazılır.

Anneler Günü, Tıp Bayramı, Öğretmenler Günü vb.

Kişilerin sıfatları büyük harfle yazılır.

Ahmet Bey oldukça zengin biridir.

Turgay Binbaşı bugün çok sinirliydi.

Akrabalık ilişkilerini bildiren kelimeler büyük harfle yazılmaz.

Ayşe abla, Veli dayı, Murat amca vb.

Akrabalık bildiren kelimeler, sanlaşarak bir topluluk içinde kişinin sıfatı konumunda kullanılıyorsa büyük harfle yazılır.

“Ne güzel komşumuzdun sen Fahriye Abla.”

“Bu mektubu da Güzin Abla okur.”

Yabancı kaynaklı kimi özel kişi ve mekân adları, büyük harfle ve konuşma diline oturduğu halleriyle yazılır. Bu noktada, söyleyiş geleneği önem kazanmaktadır. Söz konusu yabancı kişi ve mekân adları, eskiden beri dilimizde yerleştiği halleriyle yazılır.

Napolyon, Büyük İskender, Şarlken, Herodot, Aristo, Sokrat, Viyana (Wien), Londra (London) Kaliforniya (California) vb.

Bir uygarlık veya kültür yapılanmasını temsil eden coğrafi konumlar büyük harfle yazılır.

“Türkiye'nin bir türlü çözemediği Doğu-Batı sorununu irdeleyeceğiz.”

“Belki de Batı'nın bu konudaki görüşleri haklıdır.”

Bölgeler bazındaki adlandırmalar büyük harfle yazılır.

Doğu Anadolu, Kuzey Ege, Batı Karadeniz vb.

Coğrafi yön bildirimleri küçük harfle yazılır.

“Güneş, doğudan yükselirken yola çıkacağız.”

“Çoğu zaman, batıdan gelen serin rüzgârların etkisinde kalmış bir tarlayla karşılaşılıyorduk.”

Bir coğrafi oluşum, orada bulunan kültürel, sosyal, ekonomik veya askerî bir yapılanmayla aynı adı paylaşıyorsa büyük harf kullanımına yer verilerek söz konusu karışıklığın önüne geçilir.

Van Gölü, Van Kedisi, Van Kalesi; Ankara Kalesi, Ankara Kedisi, Ankara Keçisi; Çanakkale Boğazı vb.

“Kızılırmak nehri” derken Kızılırmak adının başka bir oluşum tarafından taşınmamasından hareketle “nehir” sözcüğü küçük harfle yazılır.

ANLATIM BOZUKLUKLARI

A- SÖZCÜK YA DA EKLERİN GEREKSİZ KULLANILMASI

Eşanlamlı ya da eşgörevli sözcüklerin birlikte kullanılması

Şairin yapıtında sözcükler karikatüristin eserinde ise çizgi önemlidir.

Bu edebiyatın dili halk arasında yaşayan ve konuşulan lisandır.

Sol şeritte ufacak arabalarla sanki ralli yarışına girdi.

Çokluk anlatan belgisiz sıfatlarla kurulan tamlamalarda tamlayana çoğul eki getirilmesi anlatım bozukluğuna neden olur.

... ana kız, Hasanların evinde birkaç defalar gidip gelmişti.

... daha oyun gününden önce birçok biletler satılmıştı.

B- SÖZCÜKLERİN YANLIŞ YERDE KULLANILMASI

Kova kova denizden su çekerek siyahlaşmış tahtaları ovardı.
Annesini kaybettigiinden beri bu kadar yalnızlıktan korkmamıştı.

C- ANLAMCA ÇELİŞEN SÖZCÜKLERİN BİR ARADA KULLANILMASI

Bu kitaplar kesinlikle yararlı olabilir.
Aşağı yukarı tam yirmi dört saat uyumamıştı.

D- ANLAMLARI KARIŞTIRILAN SÖZCÜKLER

Beş duygusuna birden bir hareket gelmişti. (duyu/duygu)
Yunan'ın İzmir'e çıkmasından bu yana, İttihatçılık-İtilâfçılık ayrılığı kalmadı. (ayrımı kalmadı)
NOT: Bu anlatım bozukluğu türünde, aynı kökten türeyen sözcükler sıklıkla karıştırılmaktadır: ayrını/ayrım, yayım/yayın, özgü/özel, çokluk/çoğunluk, süre/süreç, etkin/etken, yaşam/yaşantı, öğretim/öğrenim, yakın/yaklaşık vb.

Anlamca benzerliği olan sözlerin karıştırılması:

Birkaç param var. (biraz)
Zamanı yok etmek için her önleme başvururlar. (yola)
NOT: Anlamca benzerliği olan kelimeler, genellikle yabancı kökenli ve ses benzerliği gösteren yapılardır: ebedi/edebi, nüfus/nüfuz, mahsun/mahzun, muhabere/muharebe, hareket/harekât, mahsur/mahzur vb.

E-OLUMLU-OLUMSUZ YARGILARIN BİR ARADA KULLANIMI

Çok güzel çocuktu; yüzü sevimli, konuşması kusurlu değildi.
Çok güzel çocuktu; yüzü sevimli(ydi), konuşması kusurlu değildi.
Biraz becerikli; ama çok girişken değildi.
Biraz becerikli(ydi); ama çok girişken değildi.
Okuldaki spor faaliyetlerine sağlığı yerinde ve notları zayıf olmayan öğrenciler katılacak.
Okuldaki spor faaliyetlerine notları zayıf olmayan ve sağlığı yerinde öğrenciler katılacak.

DİLBİLGİSİ HATALARINDAN KAYNAKLANAN YANLIŞLIKLAR

1- ÖZNE/YÜKLEM UYUMSUZLUĞU

Hasan, çocukla yarış konusunu, kadınlar ise onun çocukla benzerliğini uzun uzun tartıştı.
Hasan'la çocuk yarış konusunu, kadınlar ise Hasan'ın çocukla benzerliğini uzun uzun tartıştı.
Herkes, nedense, derdini açıklıkla anlatamıyorlardı. (anlatamıyordu)
Yaptığınız çalışmalar boşa gittiler. (gitti)

2- ÖZNE EKSİKLİĞİ

Gözleri hiç görmüyordu; ama hangi yöne gideceğini iyi biliyordu.
Gözleri hiç görmüyordu; ama (o) hangi yöne gideceğini iyi biliyordu.

3- DOLAYLI TÜMLEÇ EKSİKLİĞİ

Annesini çok sever ve saygı gösterirdi.
Annesini çok sever ve (ona) saygı gösterirdi.
Seni ne kadar sevdiğimi, ne kadar güvendiğimi bilirsin.
Seni ne kadar sevdiğimi, (sana) ne kadar güvendiğimi bilirsin.

4- NESNE EKSİKLİĞİ

Siz birbirinizi bağışlasanız bile ben bağışlamam.
Siz birbirinizi bağışlasanız bile ben (sizi) bağışlamam.

5- YARDIMCI EYLEM EKSİKLİĞİ

Öğretmenler, Ayşe'nin dürüst; ama çalışkan olmadığını söylüyor.
Öğretmenler Ayşe'nin dürüst (olduğunu); ama çalışkan olmadığını söylüyor.
Ayşe, dürüst(tü); ama çalışkan değildi.
NOT: Yardımcı eylemin gereksiz (fazla) kullanımı da anlatım bozukluğuna yol açabilir.
Etki etmek/etkilemek, istekte bulunmak/istemek, başvuruda bulunmak/başvurmak, kuşku etmek/kuşkulananmak vb

6- TAMLAMA ÖGELERİNDEN BİRİNİN EKSİKLİĞİ

Suyun şırıltısı ve şakalaşan kuşlardan başka ses yok.
Suyun şırıltısı ve şakalaşan kuşların sesinden başka ses yok.

7- TAMLAYAN EKSİKLİĞİ

Amcamdan dükkân, ev ve arkasındaki bostana benzeyen bahçe kaldı.

Amcamdan dükkân, ev ve (evin) arkasındaki bostana benzeyen bahçe kaldı.

8- NOKTALAMA EKSİKLİĞİ /YANLIŞLIĞI

İhtiyar (.) kadına doğru yürüdü.

Bayan M.'nin (.) kendisine karşı pek de dostça görünmeyen bir tavır takındığını hissetti.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki boş parantezle gösterilen yerlere “ () ” uygun noktalama işaretlerini koyunuz.

Rilke, şunları söylüyor o mektupta () “Yalnız olmak iyidir () çünkü yalnız yaşamak zordur ()”

Henry Ford () “Fabrikalarımı, makinelerimi tahrip edin () fakat adamlarımı bana bırakın ()” demiş.

Yahya Kemal () iki şeyin düşünülmektedir () Birincisi, Batı'nın kendi edebiyatı için yaptıkları () ikincisi de bizim kendi edebiyatımız için yaptıklarımız ()

() Birkaç akşam burada kalacağız () () dedi. Askerler () köy evlerinde rahat edemiyormuş.

Bir öykünün () şiirin () romanın sözcüklerini aylarca arayabilirsiniz () cümleyi biçimlendirmek için çok uğraşabilirsiniz.

Bir kitap okuyan insan, eski insan değildir () artık o başka türlü duyar () başka türlü görür () başka türlü düşünür.

Atatürk () Türk milletine sonsuza de yaşayacak bir armağan bırakmış () Cumhuriyet ()

Böyle bir evi hayal bile edemezdi () Geniş odalar () şahane mobilyalar ()

Genç kadın söze girdi () “Öyle değil mi () İnsan burada her şeyi elle tutulur bir halde hissediyor ()” dedi.

Geleceğe kalan şiirler () daha çok tüm insanlığı ilgilendiren şiirlerdir () Bunlar insana ait her şeyi ele alır () ölüm, sevgi, kahramanlık, aşk ()

Mucizeler aniden olan şeylerdir () istemekle çağrılmazlar () ama kendiliklerinden () genellikle de hiç olmayacak bir anda () kendilerini en az bekleyen kişilere gelirler.

Sevgiyi paylaşmak () kimin neyi ve daha çok yaptığının hesabını tutmak değildir () Kimi zaman aldığımızdan çoğunu veririz () ancak öyle anlar gelir ki ()

Ömrü boyunca çalıştı () ama kimseye yaranamadı () En yakın bildiği insanlara bile ()

Geçen akşam eve geldim () Dediler () () Ayşe Teyze çok hastaymış () yatıyormuş () Nesi varmış acaba ()

Ataç () ölüm yatağında () () Hastalıkta ağrıları dindirici en iyi ilaç şiirmiştir () Boyuna şiir okuyorum () () dememiştir miydi ()

Bir şiir düşünün: Sözcükler yerli yerinde, imgeler özgün () çağrışımlar zengin deyiş kusursuz () ama eksik bir yanı var () Peki nedir bu şiirde eksik olan () Şairin kişiliği!

İnsanlar () nerede hak görürse hak orada sanır () oysa hak ile güç pek az birleşir ()

O () şiire bakışını şu sözleriyle açıklar () “Ozan, kendi sesini korumak zorundadır. O sestten çıkacaktır yola. O sesi değiştirebilir () ancak önünde mutlaka o sesin bir tınısının bulunması gerekir ()”

Sonra sokağa çıkıyorsunuz ve kendi kendinize soruyorsunuz () Caddelerden akan bunca insan () Bursa'nın çocukları, acaba bu ilim okyanusundan haberdar mı () Bursalı İsmail Hakkı'nın kaç cümlesi var hatırlarında () Bursa'nın bugünkü kimliğinde Bursalıdan ne kadar iz var?

Aydınlık sokaklar () tramvaylar () sinema salonları () kahveler () hepsi benimdi.

Aman Allah'ım () Güneş altında pırıl pırıl parlayan kocaman bir sazan balığı () oltanın ucunda çırpınıyor ()

Hocaya sormuşlar ()
- Hocam bir şey icat ettin mi ()
- Ettim () demiş () ama ben de beğenmedim!

Cahit Sıtkı Tarancı kelimeyi () konuştuğumuz dildeki değerine göre aldı () düz şekiller içinde güzel () sade bir söyleyişin ögesi yaptı ()

Yazar () () Birine yapılan bir haksızlık, bize yöneltilmiş bir tehdittir () () diyor.

Aşağıdaki cümlelerde yer alan bir veya birden fazla yazım yanlışlığını bularak düzeltiniz.

Bu işde size yardım etmemi istememişmiydiniz?

Bir takım bitkilerin sadece güney Afrikada yetiştiği doğrumudur?

Caddedeki otobüsler ardarda sıralanmıştı.

Sabahleyin doktor Ali Bey'den ilaç almaya gitti.

Onbeş dakika sonra salondaki bütün koltuklar doldu.

İlk filim Ayhan Işık'ın "Kanun Namına" adlı filimiydi.

Sanat bir hazinedir, yeterki onu keşfedelim.

Atanur Doğan'ın "İpekçi Kız" Tablosu'na hayran olduk.

Okulda yada evde ders çalışabiliriz.

Ateşle oynarken kaşlarını ve kipriklerini yakmış.

Oysa ki ben, senin iyiliğini düşünmüştüm.

Bilmemki bu parayı kimden bulsak.

Bu korkunç kazada herşeyini yitirmişti.

Güzel bir şiirde musiki de olmayan mühim birşey vardır.

Kendini tutamayıp gülmeğe başladı.

Sinan Kaptan onüçünde tanışmış denizle.

Ankara'ya Şubat'ta gitmeyi düşünüyoruz.

Deneme sınavı 8 haziran cuma günü yapılacak.

1 aralık 1928'te belirlenmiş.

Sende git, sende unut, kimler unutamadığı...

Hastahaneye kaldırılan hasta fenalaşmıştı.

Yüzyıl öncesinden başlayarak, kadınlarımız ve gelinlik kazılarımız ölüm haberlerinin acısını çeke çeke beklemişlerdir.

Sabahtan beri öyle bezginimki yağmuru bile farketmedim.

Bu davranışın hiçte hoş değil.

Bu acaip giysilerle sokağa çıkamazsın.

O zaman yirmibir yaşıdaydım.

Gitmekten son anda vaz geçtik.

Hergün aynı sorunlarla karşı karşıyayız.

Toplantıya katılmıyanlar uyarılmıştı.
Bu dergi yeni bir çok yazarı da tanıtıyor.

Oniki kiloluk karpuzlar vardı bostanda.

Yeni görev yerinde onu bekleyen pekçok sorun vardı.

• Askerlerimizden herbiri birer aslan kesilmişti.

Futbolcularımızın Avrupa'lı profesyonel futbolcular gibi olmaları gerekir.

Onun bu görüşde olduğunu bilmiyordum.

Atalarımız, Güneş'in girmediği yere doktor girer, derler.

Bize dostca davrandığını söyleyebilirim.

Herkezin derdi kendine; ben karışamam.

Ağrı dağı çok yüksekte değil mi?

Birden bire karşıma çıktı.

Geçen yıl Cumhuriyet'in 70'nci yaş gününde hediyesini almıştı.

Hazır olun, heran çağırabilirler.

Yazarların yöntemlerini tartışa durun.

Kırköy'ün çıkışında aracımızı bırakarak yürümeye başladığımız toprak yol, bizi kuzey doğudaki Kozlu kanyonuna götürecektir.

Tekirdağ – Şarköy yolunu aşanlar muhtemelen farketmeden geçer bu küçük köyün kenarından.

Doğrusu dışarıdan bakıldığında büyük bir çekicilikde sunmaz köy.

Hiç bir şey bilmeyen hiç bir şeyi sevmez.

Hiçbirşey anlamayan değersizdir.

Anlatılmıyan, yerine ulaşmıyan sevgiler
pişmanlıklar bırakır geride.

Her zaman olduğu gibi bugün de Mehmetçiğe
şükran duygularıyla dopdoluyuz.

Buraya Öğretmen Sedat Çalış caddesi denir.

Kızılıcak dalları romanını okudunuz mu?

Bir yaz günü İstanbul'lu biriyle yolculuk ettim.

Bu görevi ya sen, yada ben üstleneceğim.

O, yıllarca dünyaya hükmetti.

Önce kemküm etti, sonra niye geldiğini anlattı.

Aşağıdaki cümlelerde yer alan bir veya birden fazla yazım ve anlatım bozukluğunu bularak düzeltiniz.

Ne kadar arkamı dönersem döneyim, her şeyin
başlangıcı orada, kitabın satırları arasındaydı...
(Orhan Pamuk, Yeni Hayat, s. 11)

İran Şahı'na bebek doğuramadığı için boşanmak
zorunda kalan mahzun Prenses Süreyya'nın ve eski
Başbakan Adnan Menderes'in asılmadan önce
çekilmiş son fotoğraflarına bakıyordu. (Orhan
Pamuk, Kar, s.216)

Yıllarca annemle bir kırtasiyeci dükkânı işletti,
fotokopi yaptılar... (Orhan Pamuk, Kar, s. 117)

Türk Silahlı Kuvvetleri onu tedavi etti; Rize'de bir
ev verdi. (Emin Çölaşan, 06.02.2002)

Programda konuşmacı olarak Sami Karaören,
Mehmet Başaran, Ferhan Şensoy, Celal Ülgen ve
ben vardım. (Doğan Hızlan, 15.04.2002)

Türkçe, Rumca, Fransızca, Yahudi aksanlı
İspanyolca sözcükler kalabalıktan kopup saç örgüsü
gibi birbirlerinin içine dolanıyorlar, anlaşılmaz bir
uğultuya dönüşüyorlardı. (Ahmet Altan, Kılıç
Yarası Gibi, s.303)

Yarışmaya on beş yaşında bir genç kız bile
katılmıştı.

Ellerini havaya kaldırarak söz istediler.

Törene katılacaklardan iki ayrı grup oluşturuldu.

Kitabında az da olsa, bu sözcükleri sık sık
kullandığını görüyoruz.

Şimdi de ülkesinin geri kalmışlığı için mücadele
edecek.

Uzmanlar, kış mevsiminde koyu renk elbiselerin
giyilmesini sağlık verdiler.

Çocukluğundan beri arkadaşlarına çok bağımlı
biriydi.

Sunucunun söylediği soruya doğru yanıt veren
olmadı.

Zaman zaman şiir yazıyorum; ama ben şiiri hiçbir
zaman köşe yazarlığı gibi düşünmüyorum.

Oğluyla komşusunun karısını öldürten adam
yakalandı.

Haklı sitemlere hep göz yumdum.

Maddi durumu yetmediği için eğitimini yarıda
bırakmak zorunda kaldı.
Bugün Bağdat'taki yaşanan gelişmeleri
muhabirlerimizden öğreneceğiz.

Sanki o zamanlar o filmleri yeterince anlamamış,
yeterince hissetmemiş, hatta haksızlık bile etmişti.
(Murathan Mungan, Üç Aynalı Kırk Oda, s.65)

Yer yer iki metreyi bulan kar yağışına rağmen
ilçeye ulaşılmaya çalışılıyor.

Stüdyomuza gelme isteğinde bulunanlar için son
günlerin en çok istek alan parçasını çalışıyoruz.

Üç ayrı yerde başlayan yangında mutlaka kasıt
ihtimali var diyorlar.

Herkesin temiz olmasını ve yere hiçbir şey
atılmasını istemiyorum.

Öğretmenlerin içinde bulunduğu koşullar tespit ve
bu koşullar eğitimi olumlu yönde geliştirecek
biçimde düzeltilmelidir.

Aşağıya indiğimizde arabamızı çalınmış olarak
bulduk.

İlk kez gerçekleşen gösteriye katılım rekor
düzeydeydi.

Aşağıdaki metinlerde yer alan anlatım bozukluklarını bularak düzeltiniz.

Ziya Gökalp, dili kültürün temel unsuru sayar. O, bu görüşünde haklıdır. Zira dil, lisan, duygu, his ve düşüncenin âdeta kalıbıdır. Bir ulus veya milletin bütün duygu ve düşünce hazinesi, dil kabına veya kalıbına dökülür ve bu dil kabı ile yerden yere nesilden nesile aktarılırlar. Yazı, dilin sesini kaybeden bir vasıta, araç olarak dilin bir parçasıdır; fakat kültür, söz ile de bir millet arasına yayılır.

Bizde Avrupalı ar (sanat) hareketi başlayalı 100 sene oldu. Mektepler açıldılar, mütehassıslar getirildiler, Avrupa'ya talebeler gönderildiler; ancak hiçbir zaman bu sanat terbiyesini ülke ve memlekete tam bir şekilde sokmak için esaslı bir girişim, teşebbüs yapılamadı, bir resim müzesi kurulamadı. Avrupalı, sanat zevkini müzeden alır. Nasıl edebiyat ve şiir zevkinin uyanması için kütüphaneye kapanmak gerekse, resim zevkinin uyanması için de genç yaştan itibaren mektepli gencin gözünün hakiki ve gerçek resimle karşılaşması lazımdır. Her memleket, kendisinde bulunmayan büyük ustaların yapıt ve eserlerini yetişen yeni gençlerine, devrin belli başlı şöhretlerine kopya ettirir. Bir Alman genci, memleketinin sınırlarını geçmeden; mesela Titien'in aslı ve orijinali Louvres'da bulunan bir resmini pek iyi görebilir. Ar (sanat) işlerinin ilk sıraya konduğu bu günlerde İstanbul veya Ankara'da böyle bir müze kurulmasının da düşünülmesini dileriz.